

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

un an ———— 20 coroane.
jumătate de an ———— 10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 268.

Organizarea Mitropoliei transilvane.

(Urmare și fine.)

Incep d'acolo, că, — mai ales fiind vorba de reorganizarea bisericească — după ca'apodul Statutului organic — nu știu să-mi închipui, că în viața bisericească, organizată de sus până jos, s'ar prezenta hlatuș-ul sau întreruperea prin sistarea organizației mitropolitane. Catena organizației bisericești ar reza ael ca frântă și scăderea aceasta ar putea fi bine înlocuită prin încoperea sistemului diecezan-eparhial de sistul organizației bisericești centrale — congres sau sinod bisericesc și un sinchor episcopesc — pentru întreaga țară.

Din contra, împotriva unificării pe sistemul organizației noastre mitropolitane, vorbesc toate acele motive, cari cere, tocmai din contra, reînvierea organizației mitropolitane, chiar și acolo, unde ea a fost suprimată pentru necesitățile vremurilor de atunci sau pentru trebuințele de ale oamenilor din acele vremuri.

În special în situația de azi, când raportul bisericesc și chiar și al sufletului religios din popor, provinciile noastre bisericești stau atât de departe una de alta și le trebuie multă stăruință și îndelungată vreme spre a găsi reciproc ogăneli cari duc către o fericită și fericitoare unificare bisericească și sufletească, așa că, avem temeiuri suficiente spre a ne gândi potrivit celorce precipitează mersul desfructării firești a lucrurilor și forțează uniarea în detrimentul organizațiilor mitropolitane, existente până azi. Tocmai susținererea și pe mai departe a organizațiilor mitropolitane existente la noi vor servi la opera unei unificări bisericești fericite, — lucrul acesta n'ar fi permis să se peardă în vedere pe niciun moment.

Ba, și mai mult: Provinciile noastre mitropolitane din teritoriile nou-alipite la patria-mamă, tocmai prin trecutul lor, cu atât mai îndelungat cu atât mai deosebit, reprezintă nu numai susceptibilități, ci anumite necesități speciale bisericești sufletești, pe cari le-ar împăca mai ușor mai bine o administrație bisericească provincială, ca să-i zicem așa administrației bisericești mitropolitane. Prin urmare din acest punct de vedere, care este destinat a asigura o evoluție lentă spre unificarea perfectă a bisericii, s'ar

cere de asemenea să nu se forțeze măiestrit procesul de unificare și de subminarea organizației mitropolitane acolo unde ea mai există. — Ci, tocmai din contra, din interesul unei bune administrații bisericești și al unei bune îngrijiri de păstoria sufletească, *sistemul mitropolitan trebuie reînviat*, în cadrele reorganizării pe bazele statutului nostru, *chiar și acolo unde el s'a stins până aci.*

Regionalismul acesta ecleziastic nu ar însemna de fel și un separatism, nici bisericesc și, mai ales, nici politic care să poată atinge susceptibilitatea cuiva. Din contra, în chipul acesta s'ar înlesni singuraticelor provincii bisericești — mitropolii — să-și implinească mai bine chemarea amăsurat nevoilor locale, cari reclamă tratament special, și, în aceeași vreme, s'ar deschide terenul unei *nobile emulațiuni între mitropolii*, de a îngrijii fiecare cât mai bine toate interesele bisericești și spirituale — emulațiune, care este absolut eschisă prin combinația suprimării organizației mitropolitane.

Suprimarea acestei organizații în interesul de a sporii autoritatea și puterea centrală a unui Sinod Episcopesc (care este azi organul suprem în cărmuirea bisericească din vechiul Regat) sau a unei persoane singure (care ar fi Patriarhul românesc — dignitate ce ar putea fi înființată numai cu delăturarea autorității sinodale a Episcopatului), ne-ar atinge foarte de aproape mai ales pe noi, cei din mitropolia Transilvană, cari ținem — și avem motive multiple și serioase de a ține — morțiș, nu numai la principiile fundamentale depuse în Statutul organic, ci chiar și la însaș păstrarea organizației noastre mitropolitane și în cadrele Bisericii ortodoxe române unificate din viitor.

Prin întregirile adause la proiectul indicat (III—XIII), ce l-am gătit pe lângă asentimentul unei autorități bisericești diecezane, așa cred, chestiunea reorganizării noastre se prezintă mai complect, cel puțin în măsura de a putea servi ea punct de plecare al unor discuții.

Mai mult decât atâta nici nu am intenționat, și m'aș simți foarte bine în sufletul meu chiar dacă numai aș fi urnit discuțiunea în jurul acestei chestiuni, vitală pentru dezvoltarea Bisericii din mitropolia noastră și de un interes oarecare pentru întreaga Biserică ort. română.

Dr. Gh. Ciuhandu.

767/1920.

Circulară.

Cu ajutorul lui Dumnezeu și prin vitejia ostașului român, poporul nostru de dincoace de Carpați încă a ajuns să-și aibă azi patria sa, iar Clujul — Golgota de ordinioară a Neamului nostru robit — a devenit centrul celor mai înalte așezăminte, ce le avem dincoace de Carpați.

Înima acestor așezăminte este Universitatea din Cluj, care este chemată să facă apostolia luminii de carte la noi, iar în slujba acestei apostolii vor să fie chemați toți fiii poporului nostru, cari au convenita pricepere și tragere de inimă pentru învățătură. Insuș marele nostru rege Ferdinand I. a participat la inaugurarea festivă a universității și a făcut universității un dar cu adevărat regal, ca să-și poată împlini chemarea de cea mai înaltă școală românească dincoaci de Carpați.

Universității i-s'au adaus și două „Căminuri ștudentești”, adecă locuri de adăpostire pentru ștudenti, mai ales pentru cei săraci și buni, cari almintrea nu și-ar putea urma studiile, ci ar trebui să rămână dela școală, în întunerecul și'n umbra satelor noastre.

Hărnicia unui Neam, însă, se cumpenește după măsura, în care are iubire pentru carte și învățătură de tot felul; de aceea și viitorul neamurilor atârnă dela numărul cât de mare al bărbatilor luminați, ieșiți din rândurile poporului și puși în slujbele obștești ale neamurilor universitatea noastră din Cluj, dinpreună cu cele două „Căminuri ștudentești” tocmai aceasta chemare o au, după care amăsurat unei pilde din S. Scriptură, aburii născuți pe suprafața pământului se ridică în regiunile înalte unde se prefac în nori, cari apoi aduc ploii și recori binecuvântate pentru solul pământului, care a dat naștere acelor aburi.

Avem credință tare, că noi toți suntem dator să lucrăm, din toate puterile noastre spre a pune în aplicare și la noi pilda ce ne o spune S. Scriptură despre natură adecă: să îndemnăm patriei și neamului, de a putea crește la universitatea din Cluj cât mai mulți tineri din popor, cari ridicați în sferile senine ale învățăturilor mai înalte și coboriți apoi în mijlocul nostru, să lucreze, ca tot atâția iscusiți muncitori, pentru progresul nostru obștesc.

Nimeni n'are să se dea înapoi dela datorință, de-a sprigini universitatea și tineretul, datorința care este a noastră a tuturor și la a căreia împlinire noi toți și fieștecare putem contribui cu câte ceva.

De aceea apelăm la fiecare credincios de al nostru, la bogați și săraci deopotrivă, de ori care stare sau vrâstă ar fi dânsii — să dea după prisosul inimei și al averii sale, daruri mai mari sau daruri mai mici, pentru ajutorarea „Căminurilor ștudentești dela Cluj, cari au trebuință neapărată de aceste ajutoare. Spre scopul acesta, în fiecare din Bisericile noastre, în Dumineca proximă, care este liberă spre acest scop, se va ținea câte o cuvântarea potrivită, cetindu-se la caz de lipsă și acest circular și apoi se va purta un tas, cu care se vor aduna darurile, chiar și cât de mici, dar bine primite ale celor săraci, cum a fost darul văduvei din S. Evanghelie. Aceia, cari ar dărui cel puțin

50 cor, vor avea să fie trecuți cu numele într-o listă, pe care o va întocmi fiecare conducător de oficiu parohial, arătând: numele și starea socială a dăruitorului de cel puțin 50 cor. — Listele acestea vor avea să cuprindă, după seria dăruitorilor, o rubrică de conținutul acesta: „A încurs cu tasul suma de... cor” și apoi să se facă sumizarea colecției întregi din fiecare comună bisericească. — Listele apoi, dinpreună ca sumele astfel adunate vor trebui înaintate deodată fără de nici o întârziere oficiului protopopesc care va avea să le trimită Consistorului eparhial în termen de 8 zile.

Urmărind gândul de a se aduna ajutoare cât mai însemnate, aducem la cunoștință de pe acum și aceea, că listele de sub întrebare le vom înainta la locul competent, pentru ca și acolo să se știe cu numele cine au fost dăruitorii mai cu tragere de inimă, alături de marii binefăcători ai culturii neamului nostru.

Arad, șed. cons. 30 April, (13 Maiu) 1920.

Ioan J. Papp, m. p.

Episcop.

INFORMAȚIUNI.

Hirotonire. Dl. Dr. Pavel Roșca, fost profesor la Seminarul „Andreian” din Sibiu, iar de prezent inspectorul învățământului normal din Ardeal, a primit, Duminecă în 10/23 Maiu, prin punerea mânilor P. S. Sale părintelui nostru episcop *Ioan*, darul preoției. Urăm noului membru valoros al clerului nostru mulți fericiți ani.

Dl. *Micolae Bir*, profesor la școala civilă din loc, ales fiind de paroh în comuna Tornea, tractul Aradului, a fost hirotonit în 12/25 Maiu, întru presbiter prin P. S. Sa părintele nostru episcop *Ioan*.

Inspecție școlară. Dl. Dr. Pavel Roșca, inspectorul învățământului normal din Ardeal, a vizitat Luni, în 11/24 Maiu, școala noastră normală. A ospitat la prelegeri și a inspecționat gospodăria internatului.

Mulțămii publice. Direcțiunea institutului teologic și a școlii normale ort. române din Arad aduce sincere mulțămiri D-nei *Valeria Dr. Robu*, pentru că condusă de adevărate sentimente creștinești și umanitare a binevoit a colecta pentru ajutorarea unui elev sărac și orfan din școala normală sumă de 1460 cor. La colectă au contribuit: dna *Valeria Dr. Robu* 400, Aurel Popovici 50, subloc. *Vasilie Mircea* 100, Aurel Demian 50, *Dragulanescu S.* 100, Locot. Constantin Simion 100, I. Bodea 50, Aurel Leucuța 50, Primăria orașului 500, Neamțu 40, N. N. maior 20. Primească mariiimoșii donatori sincere mulțămiri. Bunul D-zeu să le răsplătească. Arad, 4/17 Mai 1920. Dr. Teodor Botiș director.

Tinerimea academică romană din Roma s'a constituit în societate sub numele: „Dacia Traiană” alegându-și următorul comitet: Președinte de onoare: A. Lahovary ministru plenipotențiar Rom. la Roma. Președinte: Emil Buia cand. inginer. Vice Președinte: George Latia stud. med. Secretar: (cassar interim) Savu Oarsa stud. belearte. Bibliotecar și econom: Alexandru Mureșan stud. în chimie. Controlori: Aurel Baeșu și Sabin Pop stud. belearte. Comisia de supraveghere: Lucia Pletosu stud. belearte. Demetrie Sianasu stud. în Chimie. Alexandru Botez actor dramatic. Senatori literari: Dr. Alexandru Isaacanu profesor. Octavian Onicescu profesor. Stefan I. Nenițescu stud. litere.

Nouile puncte vamale spre Ungaria. Direcțiunea generală a vămilor a înființat la noua graniță spre Ungaria în mod provizoriu, următoarele puncte vamale: Lacul Mare, cu sucursala Fabrica de cânepă, Pecica cu sucursala Tornea; Vatra Aradului, cu sucursala Variășul Mare; Otlaca cu sucursala Vârșand; Salonta Mare, cu sucursalele Chetegan, Ciuneghiu și Cefa I Cheresig, cu sucursala Sosea; Episcopia Bihorului, cu sucursala Borș; Satul Mare, cu sucursalele Sosea, Biharia și Păconi; Valea lui Mihai, cu sucursala Sosea; Berveni, cu sucursala Urziceni; Cetatea veche, Satul mare, întreprize, cu sucursala Petea.

Norme de salarizare. Ziarul *România* din Cluj anunță: Aflăm din Isvor competent, că la Resortul de culte și instrucțiune publică se lucrează cu zor la pregătirea normelor de salarizare a preoțiilor noastre. Proiectul va fi în curând gata și prezentat guvernului spre aprobare. Ni se spune că prin acest proiect preoții se va crea o situație materială potrivită rolului în viața națională și pe care noul guvern îl apreciază în cea mai mare măsură, și potrivit greutăților de trai de azi.

Protocol

luat în ședința comitetului parohial ținută în 3/16 Maiu 1920 sub prezidiul lui Trifon Ursu, fiind de față membrii subscrisi, notar adhoc: **Vasilie Laichici.**

Obiectul.

Escrierea concursului pentru alegerea de preot.

Președintele, anunțând, că parohia a devenit vacantă prin abdicarea preotului *Petru Herei*, roagă comitetul parohial să stăvurească concursul ce are să se publice pentru îndeplinirea parohiei.

Comitetul parohial unanim primește propunerea și stăvurește concursul precum urmează.

Emolumentele împreună cu parohia sunt: Una sesie de pământ constătoaze din 30 jug. cat. pământ arător. Intravilan de 3-4 jug. cat. cu casă parohială. Stolele legale. Eventuala întregire dela stat, pentru casă parohia nu răspunde.

Parohia e de cl. II, dela reflectanți se pretinde deci astfel de calificățiune.

Alesul este îndatorat a catehiză la școala confesională fără altă remunerație, și-a suporta toate dările publice după întreg venitul parohial.

Reflectanții înainte de a-și așterne petițiile concursuale, adresate com. paroh. din *Târgoviște*, trebuie să se prezinte la protopopul tractual spre a dovedi, că au calificăția pentru clasa parohiei.

Iar în termenul concursual sunt îndatorați să se prezinte în sf. biserică în cutare Duminecă ori Sărbătoare, spre a-și arată desteritatea în cele rituale și oratorie, absoverând strict celea prescise în §. 33 din Regulamentul pentru parohii.

Intrucât sunt din altă dieceză trebuie înainte să se prezenteze la Preasf. Domn. Episcop diecezan, spre a-le da voie să reflecteze la parohia din chestie.

Dat în ședința comitetului parohial gr. ort. rom. din *Târgoviște* la 3/16 Maiu 1920.

Vasilie Laichici m. p.
not. adhoc.

Tripon Ursu m. p.
pres. com.

Vasilie Laichici m. p., Petru Godeanu m. p., Dimitrie Seleuc m. p., Toma Pea m. p., Ioan Lugojan m. p., Moisi Savu m. p., Ioan Pesa m. p., Petru Laichici m. p., Dimitrie Fracescu m. p.

Pentru copie:

Nicolae Ardelean,
paroh. administrator.

PARTEA OFICIALĂ.

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din *Moșnița*, protopopiatul *Timișoara*, jud. *Timiș*, se publică concurs în termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Venitele sunt:

1. Salar dela epitropia culturală 1200 cor. anual.

2. Cvartir constător din 2 odăi, 1 culină, 1 cămară și grădină.

3. Pentru acoperirea salariului dela suma de 1200 cor. în sus se va cere ajutor dela stat

4. Conferința învățătorescă 20 cor.

5. Scripturistica 20 cor.

Sala dela învățământ o va curăți și iniătri biserica, iar cvartirul învățătoresc învățătorul.

Alesul e obligat să conducă strana.

Reflectanții sunt poftiți a-și înainta la Oficiul protopopesc în termenul fixat rugărilor

adresate Comitetului par. din *Moșnița* și mentele recerute, și a se preînta într-o Duminecă în sf. biserică spre a-și arăta ritatea în cânt și tipic.

Din ședința comitetului parohial 8/21 Noemvrie 1919.

Ioan Ilioviciu, m. p.

Ioan

par. pres. comit.

not. con

În conțelegere cu: *Ioan Oprea* inspector școlar.

—1—

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. protopresbiteratul *Buteni*, să escrie con. termin de 30 zile dela prima publicare ganul oficios „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: 1. Sesia parohială cu 4 odăi și apartinătoare. 2. Stolele legale. 3. Întregirea dela stat pentru parohia nu garantează. Dările publice solvi alesul. Parohia fiind de cl. I, dela lectanți să pretinde calificăție de el. I.

Reflectanții sunt poftiți ca recurrese la stat conform Regulamentului și adresate par. din *Dieci* să le subștearnă of. protopresbiteratului din *Buteni* având până la termenul regulamentar a să prezenta în sf. biserică din *Dieci*, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și in oratorie. Concurenții din alta dieceză să dovedească consentimentul Consistorului respective a Episcopului diecezan de a reflecta la această parohie.

Comitetul parohial

In conțelegere cu *F. Roxin*, protopop.

—1—

Pentru îndeplinirea parohiei *Comenț*, pe lângă *Bogda* și *Sintar* protopresbiteratul devenită vacantă prin decedarea parohială *Ilie Spân*, în conformitate cu concluzia Consistor de sub Nr. 779/920. prin care s'a publicat concurs în termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Venitele acestei parohii sunt:

1. Casă parohială cu intravilan de 16 jughere catastrale. 2. Birul legal. 3. Birul legal. 4. Eventuala întregire dela stat.

Alesul are să supoarte toate dările și să catehizeze la școala confesională remunerațiune.

Parohia e de clasa III. deci reflectanții să dovedească că posed asemenea calificăție iar recurrese ajustate cu documentele în original precum și cu atestat despre prestat până aci și adresate Comitetului gr. ort. rom. din *Comenț* să le subștearnă oficiu protopopesc gr. ort. rom. din *Comenț* datorăți fiind a se prezenta în sf. biserică loc in cutare Duminecă ori sărbătoare

observarea strictă acelor dispuse prin Regulamentul pentru parohii spre a dovedi desteritatea în cele rituale și oratorie, și mai după ce vor dovedi protopresbiteratul că posed calificățiunea prescisa din altă dieceză, că au înalta incuviința S. Sale Domnului Episcop diecezan de a reflecta la aceea parohie.

Comenț, din ședința Comitetului gr. ort. rom. ținută la 23 Octomvrie (1918) vrie) 1918.

În conțelegere cu *Fabriciu Manuilescu* presbiter tractual.

—1—

Duplicat.

Cornel Minda, născut la 26 sept. comuna *Macedonia*, județul *Torontal*, pierd diploma de învățător eliberată la 12/1915, sub Nr. 14 P. M. 1914—15, și a căreia copie cu datul de 5/18 Mai 1919—20, Nr. 1919—20 duplicat prin ce originalul s'a de anulat.

Direcțiunea instit. ort. rom. din Arad

Cenzurat: *Alexandru T. Stamati*